

Metodická podpora k seriálu Čeština s Mínou a Týnou – Mína a Týna si hrají na zvířata

Cíl lekce: představování; názvy zvířat

Věková skupina: 4–8 let

Slovní zásoba: ahoj / dobrý den; kočka; ryba; myš; kůň; pes; (kočky, ryby, myši, koně, psi)

Větné konstrukce: já jsem; to je / jsou; Jak se jmenuješ?; Kdo jsi?; Co je to?

Video – Mína a Týna si hrají na zvířata

Návrh her a aktivit:

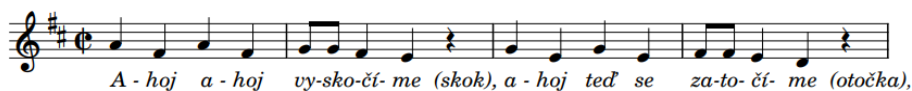
Přivítání (děti stojí v kruhu i s učitelem a dívají se na sebe):

Aktivita slouží k zahájení lekce, je pro děti rituálem, na který se mohou vždy spolehnout. Přivítání se mohou zúčastnit i děti, které si jej ještě nepamatují (zúčastní se alespoň pohybově). Melodie je lehce zapamatovatelná a děti se postupně učí text.

Lehčí varianta

Ahoj ahoj

Zuzana Nováková

Těžší varianta

Dobrý den

Zuzana Nováková

Do - brý den sí po - pře - je - me, a - hoj a - hoj zvo - lá - me,

úklona zamávání

5
če - ští - nu sí u - ži - je - me, když ne - ví - me tak se zep-tá - me.

vztyčené palce (thumbs up) pokrčení ramenou úsměv

Hlavní činnosti

- **Představení se** (sedíme v kruhu):

Cílem cvičení je zapamatování si fráze „Já jsem“. Děti zároveň poslouchají otázku „Jak se jmenuješ“ a budou se umět představit. Cvičení je vhodné hned v první lekci.

- (Učitel ukazuje na sebe) „Já jsem ..., jak se jmenuješ ty?“ (obrací se na dítě, které sedí vedle něj). Očekávaná odpověď: „Já jsem...“ Pokud dítě nechápe otázku, učitel ji znovu zopakuje. Pokud dítě stále nereaguje, učitel začne „hádat“: „Ty jsi Tonda? Pepík? Amálka?“ Po odpovědi se učitel obrací na další dítě v řadě a opakuje otázku: „Jak se jmenuješ?“

- **Hra na ozvěnu** – Představení, zopakování:

Cílem aktivity je zapamatovat si otázku „Jak se jmenuješ?“ a odpověď „Já jsem...“. Zároveň je cvičení jiné než jednoduché představení, a děti tak neztrácejí pozornost. Děti opakují jména ostatních, a tak se blíže seznamují se skupinou. Cvičení je vhodné pro druhou lekci.

- Dítě své jméno vytleská rukama (jedno tlesknutí na slabiku – př.: Na-tál-ka) a ostatní po něm zopakují jeho jméno s tleskáním do steh. Učitel naznačuje gestikulací, zda tleská jen jedno dítě, nebo všechny děti. První příklad předvede na sobě.

- **Na kočku a myš** – Pohybová hra:

Cílem aktivity je rozhýbání se. Pro lepší soustředěnost dětí je vhodné zařazovat do výuky pohybové hry. Hru je lepší zařadit na začátek lekce.

- Hra probíhá stejně jako hra na Mrazíka, místo Mrazíka chytá kočka (jedno určené dítě), kdo je chycený, sedne si do dřepu. Chyceného vysvobodí dvě děti, pokud ho každé chytí za jednu ruku a pomohou mu vstát. Po uplynutí vhodné doby učitel vystřídá kočku.

- **Na sochy** – Pohybová hra:

Cílem aktivity je rozhýbání se, poslech češtiny. Se staršími dětmi doporučujeme hrát hru s jinými českými písněmi – jakékoliv rytmické písně s českým textem, kde děti odposlouchávají jazyk, ale zároveň se nenudí jednoduchostí melodie.

- Dětem pouštíme české lidové písně (Např.: Kočka leze dírou, Já mám koně, Skákal pes přes oves, Myšičko má). Pokud hraje hudba, děti se mohou pohybovat po prostoru. Když ale hudbu nečekaně pozastavíme, děti musí „zkamenět“ v té pozici, ve které zrovna jsou. Učitel chodí a kontroluje, zda se děti opravdu nehýbou. Pokud se dítě pohne, jedno kolo nehraje. Děti se mohou znovu hýbat po opětovném spuštění písně.

- **Co je v pytlí?** – Představení slovíček:

Cílem hry je seznámení se s novými slovíčky. Tento styl představení nové slovní zásoby je pro děti velmi zábavný, učitel jen musí pohlídat, aby se děti nedívaly do pytle dříve, než se pytel dostane ke všem. Je proto vhodný pytel, který lze pevně zavázat.

- Učitel má v uzavřeném plátěném pytlí figurky či plyšové hračky zvířat – koně, kočku, myš, rybu, psa. Učitel ukáže dětem pytel a ptá se: „Co je v pytlí?“ Učitel předvede dětem, jak s pytlím zacházet – mačká ho, čichá k němu, „chraští“ s ním a krčí rameny na znamení nevědomosti. Poté pošle dětem pytel kolem kruhu, děti se nesmí do pytle podívat, ale mohou ho zkoumat dalšími smysly, stejně jako předtím učitel. Učitel se každého dítěte ptá: „Co je v pytlí?“ Když má učitel pytel opět u sebe, otevírá ho a postupně vytahuje jednotlivé hračky. Každou hračku pojmenuje: „To je pes, ahoj pse.“ Děti zdraví psa: „Ahoj pse.“ Když jsou vytažená z pytle tři zvířata, učitel zopakuje jejich názvy, poté ukazuje na jednotlivá zvířata a ptá se konkrétních dětí: „Co to je?“ Po zopakování vytahuje z pytle další zvíře a opět opakuje.

- **Co je v pytlí** – Opakování:

Cílem aktivity je zopakování slovní zásoby.

- Učitel před sebe připraví hračky symbolizující daná zvířata – pes, kůň, kočka, ryba, myš, a ke každé hračce položí obrázek daného zvířete. Učitel vždy zdvihne hračku a pojmenuje ji: „To je kočka,“ a následně hračku vloží do pytle: „Kočka je v pytlí.“ Po vložení všech zvířat do pytle učitel řekne: „V pytlí jsou kočka, ryba, myš, kůň a pes.“ Učitel vytáhne jedno zvíře: „Co je to?“ ptá se učitel konkrétního dítěte. „To je pes,“ odpovídá dítě. „Výborně, a co je teď v pytlí?“ Dítě má za úkol vyjmenovat ostatní zvířata, která jsou v pytlí (má k dispozici obrázkovou oporu, úkol můžeme ztížit odebráním obrázků). Další hračku z pytle již vytahuje dítě, které má za úkol pojmenovat ji spolu s hračkami, které v pytlí zůstaly.

- **Jaký zvuk dělá?** – Rychlé zopakování:

Cílem aktivity je rychlé zopakování slovní zásoby. Slouží k zopakování probírané slovní zásoby v krátkém čase. Je možné ho zařadit bezprostředně po představení slovní zásoby, na konec lekce či na začátek lekce s jiným tématem.

- Učitel položí doprostřed kruhu hračky znázorňující probíraná zvířata – kočka, pes, kůň, ryba, myš. Učitel zdvihne např. kočku a ptá se: „Jaký zvuk dělá kočka?“ Poté zařehtá. „Ne, kočka přece neřehtá, jaký zvuk dělá kočka?“ Děti odpovídají mňoukáním. Stejně tak se může učitel ptát obráceně: „Kdo dělá haf haf?“

- **Vytleskávání** – Rychlé zopakování:

Cílem aktivity je umět slovo rozdělit na slabiky.

- Učitel vylosuje z pytle jednu hračku: „Co je to?“ Děti odpovídají: „To je ryba.“ Učitel reaguje: „Ahá, to je ryba,“ a poté slovo ryba vytleská: ry-ba (tlesk-tlesk). Poté vrátí rybu do pytle, a ten podá určitému dítěti se stejným úkolem – vytáhnout zvíře a vytleskat jeho název.

- **Píseň Krávy, krávy** – Hudební výchova:

Cílem aktivity je zapamatovat si probíranou slovní zásobu.

- Píseň Krávy, krávy, jak si vlastně povídáte? s probíranými zvířaty. Pozn.: Děti nejprve nebudou zpívat, po pobídnutí se některé přidají, když pochopí, že v refrénu jsou pouze zvuky zvířat. Při zopakování písně se postupně děti učí i texty jednotlivých slok.

- **Jedna kočka, dvě kočky** – Hudební výchova:

Cílem aktivity je umět rozlišit jednotné a množné číslo. V tomto cvičení se děti učí rozdíl v jednotném a množném čísle u probíraných zvířat. Pokud se dítě kdykoliv během lekce splete a vytvoří např. spojení „to je ryby“, učitel dítě opraví nenásilnou formou: „Ano, to jsou ryby.“

- Učitel dětem představí rozdíl ve slovech kočka a kočky: Učitel má před sebou dva obrázky – na jednom je kočka jedna, na druhém dvě kočky (nebo jedna figurka kočky a dvě figurky koček). Učitel říká „To **je** kočka – To **jsou** kočky“ s důrazem na rozdíl v obou slovech. Poté učitel před kočku přidá obrázek dalšího zvířete (např. psa) a před kočky obrázek skupiny daných zvířat (psů). Zopakuje postupně všechna probíraná zvířata, až má před sebou dva sloupce – v jednom jsou zvířata ve tvaru jednotném, ve druhém ve tvaru množném. Poté hraje na xylofon: jedna kočka, dvě...??? (učitel dává dětem prostor pro odpověď, sám odpovídá, až když děti nevědí, a pokud nikdo odpověď nezná a učitel musí odpovědět za děti sám, opakuje znovu stejné zvíře ještě jednou). Učitel řadí zpívaná zvířata za sebou stejně, jako je má připravena ve sloupcích (první má kočku – první zpívá o kočce, pod ní má psa – po kočce zpívá o psovi atd...). Po zazpívání všech zvířat postupně (podle not směrem vzhůru), může učitel sestupovat postupně zpět k tónu d1 a zpívat zvířata libovolně za sebou (směrem vzhůru děti vědí, které zvíře bude následovat, směrem dolů je pořadí náhodné).

Jedna kočka - dvě kočky

Zuzana Nováková

Pracovní list

Cílem pracovního listu je zapamatování si rozdílu mezi jednotným a množným číslem probíraných zvířat. Pracovní list pro tuto lekci je vhodný pouze pro starší děti, které již umí číst a psát. Daný pracovní list je vhodné zařadit na konec druhé lekce na stejné téma, po cvičení „Jedna kočka, dvě kočky“.

Rozloučení – stejné jako lehčí varianta přivítání

Rozloučení uzavírá lekci a je stejně jako přivítání podstatným rituálem ohraničujícím dětem čas strávený učením.

Pomůcky: reproduktor a audio zařízení; karty s obrázky probírané slovní zásoby; plyšové hračky či figurky znázorňující probíranou slovní zásobu; dostatečně velký pytel; xylofon; pracovní list; tužky.

Poznámky:

Jednotlivá cvičení není nutné (ani možné) stihnout během jedné lekce, učitel je může rozdělit do dvou až tří lekcí či si pro lekci vybrat jen některá z nich – podle vlastní potřeby. Návrh celé lekce: Přivítání – představení – pohybová hra – seznámení se slovní zásobou – hudební chvilka – rychlé zopakování a pro starší děti pracovní list. Autorka z vlastní zkušenosti uvádí, že většinou není možné stihnout během lekce všechna plánovaná cvičení, ale je lepší je mít připravena, jestliže některé cvičení selže. Pokud učitel vidí, že děti nedávají pozor, a cvičení tak nevyhovuje potřebám skupiny, může vždy přejít ke cvičení dalšímu, není nutné lpět na dokončení daného cvičení.

Učitel může mít pomocníka – maňáska. Ten může učiteli pomáhat, pokud děti nereagují očekávaným způsobem (např. reaguje smíchem na řehtání ve cvičení „Jaký zvuk dělá“), nebo na něm učitel předvede, jak mají děti cvičení plnit (hubuje ho, když se chce podívat do pytle ve cvičení „Co je v pytli“ – představení slovíček, nebo se ho ptá jako prvního ve cvičení „Co je v pytli“ – opakování).

Je vhodné mít vytištěné karty s obrázky probírané slovní zásoby. Pro školáky by každá karta měla mít pod obrázkem nápis s názvem probíraného slova (velkými tiskacími písmeny). Karty jsou nejlepší ve velikosti A5.

Autor: Bc. Zuzana Nováková, NPI

Toto dílo je licencováno pod licencí [Creative Commons \[CC BY-NC 4.0\]](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). Licenční podmínky navštivte na adrese [<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>].

